

Bogdan Koszel

"Związki zawodowe w systemie politycznym Unii Europejskiej",
Bogusław Jagusiak, Warszawa 2011 :
[recenzja]

Rocznik Integracji Europejskiej nr 5, 503-504

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OCENY I OMÓWIENIA

Bogusław Jagusiak, *Związki zawodowe w systemie politycznym Unii Europejskiej*, Warszawa 2011, Dom Wydawniczy Elipsa, ss. 503.

Badania naukowe nad polskim i europejskim ruchem związkowym nie cieszą się szczególną popularnością w kraju, gdyż w powszechnym odczuciu uchodzą za trudne, w niemałym stopniu nasiąknięte polityką i ideologią. Warto było jednak ponieść ten olbrzymi trud i przedstawić tak oryginalne ujęcie tematu, na jakie zdecydował się Autor monografii, gdzie myślą przewodnią jest analiza miejsca i roli związków zawodowych w systemie politycznym Unii Europejskiej. Jest to z pewnością przedsięwzięcie nowatorskie, ponieważ Autor musiał wykazać się olbrzymią znajomością problematyki integracji europejskiej i to zarówno na płaszczyźnie społecznej, politycznej, gospodarczej, prawnej i instytucjonalnej. Autor z powodzeniem starał się odpowiedzieć na pytanie jakie wyzwania stawia integracja europejska dla ruchu związkowego i w jaki sposób szuka on odpowiedzi na szybko zmieniające się uwarunkowania na rynku pracy, ale i w polityce międzynarodowej oraz na światowych rynkach finansowych.

Przystępując do pracy B. Jagusiak przeprowadził szeroko zakrojoną kwerendę i w efekcie zgromadził sporą ilość materiałów źródłowych, książek, artykułów w periodykach naukowych i tekstów pochodzących ze stron internetowych. Przeważa literatura polska, ale jest również sporo wydawnictw obcojęzycznych. Ewidentnie brakuje obcojęzycznej prasy związkowej, w mniejszym stopniu dotyczy to wydawnictw polskich. Książka jest niezwykle obszerna, ale ze względu na precyzyjne słowa i zwięzłość wypowiedzenia nie sprawia trudności w lekturze. Pod względem merytorycznym, ale i warsztatowym książka podzielona została na 4 przejrzyste, dobrze zróżnicowane części, nie licząc *Wstępu, Zakończenia, Bibliografii, Wykazu tabel, schematów, wykresów i rysunków, Podstawowych pojęć używanych w pracy*, oraz *Indeksu osobowego*.

W bardzo dobrze napisanym *Wstępie* Autor dokonał prezentacji problemu badawczego, nakreślił cezury pracy, przedstawił główne i poboczne hipotezy badawcze. Zaprezentował konstrukcję pracy i układ treści. Precyzyjnie określił obszar badawczy i warsztat, którym się posłużył. Niezwykle cenna i wartościowa jest obszerna prezentacja dorobku naukowego poprzedników i oceny wartościujące konkretne pozycje.

W części pierwszej (*Wymiar teoretyczno-doktrynalny i ustrojowy ruchu związkowego*) w trzech rozdziałach Autor opisuje zmiany dokonujące się w państwie, będące rezultatem przeobrażeń zachodzących w ruchu związkowym. Habilitant analizuje w jaki sposób malała ich tradycyjna funkcja rewindykacyjna, rozwijała się natomiast funkcja partycypacyjna i jak zwiększał się polityczny ciężar związków zawodowych w systemach politycznych państw. Interesowały go problemy badawcze dotyczące postrzegania relacji na styku państwo–związki zawodowe w kontekście historycznym i w jaki sposób ideologia wpływała na kształt przemian w ruchu związkowym. I wreszcie zastanawia się, jakim aktorem na scenie politycznej są związki zawodowe, jaką realną pozycję zajmują w systemie polityczno-ustrojowym państwa i jaki jest ich wpływ na proces decyzyjny.

Drużga część recenzowanej książki (*Procesy internacjonalizacji i europeizacji związków zawodowych*) dotyczy wpływu procesu integracji europejskiej po II wojnie światowej na metody funkcjonowania związków zawodowych. Nie ulega wątpliwości, że musiały odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Regulacje wspólnotowe w zakresie polityki społecznej, poszerzenie WE/UE o nowych członków wymuszały zmiany w strategii działania, ale i w bieżącej polityce. Procesy europeizacji nakładały się na globalizację co również determinowało rozwój i wpływ związków zawodowych w społeczeństwach państw członkowskich UE. W tej części monografii Autora

interesuje również wątek, czy w nowych uwarunkowaniach, będące pod pewną presją związki zawodowe zdolne są do osiągania kompromisów i prowadzenia wspólnych działań programowych.

W części trzeciej monografii (*Związki zawodowe w systemie instytucjonalnym UE*) w czterech rozdziałach Autor zajął się analizą prawodawstwa wspólnotowego w odniesieniu do związków zawodowych, ich relacjami z głównymi instytucjami UE i wyspecjalizowanymi organami doradczo-konsultacyjnymi, a zwłaszcza wyspecjalizowanymi agendami. Ciekawe wątki stanowią opis lobbingu związkowego w UE i osiągnane efekty oraz miejsce i rola związków dialogu społecznym w UE. Jak słusznie zauważa Autor, stopniowe przesuwanie się związków zawodowych z poziomu narodowego na poziom wspólnotowy (ponadnarodowy) i coraz większe „wpisywanie” się ich w system polityczny Unii Europejskiej zaowocować musiało poszukiwaniem nowych form działania i elastycznością w formułowaniu nowych celów i zadań.

W ostatniej w moim ujęciu najbardziej interesującej czwartej części (*Ruch związkowy wobec wyzwań rozwojowych UE*) uwagę Autora absorbowwały stosunek związków zawodowych do procesów modernizacyjnych w Unii Europejskiej, poszerzania o nowe państwa, a przede wszystkim jak związki zawodowe powinny się zachowywać wobec olbrzymich wyzwań XXI wieku, charakteryzujących się gwałtownymi procesami zachodzącymi na rynkach finansowych i w obszarze rynków pracy. Autor ma świadomość, że Unia Europejska znajduje się w mało komfortowej sytuacji. Z jednej strony zgodnie ze Strategią Lizbońską i Strategią Europa 2020 chciałaby mieć elastyczny rynek pracy szybko przystosowujący się do nowych wyzwań, otwarty na innowacyjność i modernizację, a z drugiej strony Europejczycy pragnęliby zachować kosztujące miliardy euro istniejące przywileje socjalne. Słusznie więc Autor w ostatnim rozdziale pyta o współczesną kondycję europejskich związków zawodowych, ich elastyczność w działaniu i nakreśla próby stworzenia nowego modelu ich funkcjonowania w społeczeństwach państw unijnych.

BOGDAN KOSZEL

Poznań

Luuk van Middelaar, *Przejsie do Europy. Historia pewnego pocztku*, Wyd. ALETHEIA, Warszawa 2011, ss. 465.

Przejsie do Europy. Historia pewnego pocztku Luuka van Middelara to barwna prezentacja trzech perspektyw integracji Starego Kontynentu. Autor jest Holendrem, pracuje w gabinecie Hermana van Rompuya, a w recenzowanej książce pisze o Europie Państw, Obywateli i Urzędów. Badacz wnikliwie wyjaśnił tajniki niemieckiego, rzymskiego i greckiego zapatrywania się na integrację europejską w oparciu o bogatą wiedzę z zakresu filozofii i historii.

Konstrukcja książki jest nietypowa. Autor swoje zamierzenia przedstawił w prologu, w którym zwrócił uwagę na istotę trzech dyskursów europejskich i trzech sfer europejskich. Trzon pracy stanowią trzy części. Część pierwsza ma sprzyjać odkryciu tajemnicy stołu, którego metaforę Autor szczegółowo wyjaśnił. W drugiej części, zatytułowanej *Odmiany losu*, młody badacz pokazywał ewolucję projektu europejskiego w czasie. Ostatnia część – *W poszukiwaniu publiczności* – to moim zdaniem próba rozważań o uczestnikach integracji europejskiej. W zakończeniu Autor nie rozprawia się z ideą point of no return, lecz dostrzega nieuchronność procesu integracji, podkreślając: „niedokończona Europa oferuje doskonale podium dla politycznej woli tworzenia” (s. 361). W dalszej części pracy natrafimy na „uzasadnienia”, gdzie Autor odsyła do wspomnień zasłużonych dla integracji europejskiej polityków: Deana Achesona, Konrada Adenauera, Jana Willema Beyena, Jacquesa Delorsa, Charlesa de Gaulle’a, Giscarda d’Estaing, Henry Kissingera, Helmuta Kohla, Linthorsta Homana, Roberta Marjolina, Karela van Mierta, François Mitter-